

HÍD

TÁRSADALMI IRODALMI
ÉS KRITIKAI SZEMLE

GÁL LÁSZLÓ:

Mese medvéről, sasról, rengetegről

Ott volt, ahol nem volt: mélyen
bent az erdő sűrűjében,
hol naparany hull pásztaiba,
s roston terem a vargánya;

hol a virág és fű selyem,
a bokorban vadméz terem;
s hol, a fákat meg sem rázva,
vadalma hull szelid zsákba.

Ott, hol minden íz és ózon —
csak a világrened volt ódon.
Zsarnok hiúz, ravasz róka
dölyföltek századok óta.

Kövér róka: öreg, fősvény,
övé volt út, berek, ösvény.
Jobbággyai fáért-fúért
dolgoztak és levegőért.

Szegény nyúlról hét bőrt húzott,
minden állatot megnyúzott.
Hód épített neki házat,
folyón gátat, parton várat.

Udvarházán deres állott,
s ha kinjában szájat tátott
a rabszolga, meggyötörte,
szöges vaskerekbe törte.

Feketecsuhás vakondok
e munkára áldást mondott.
Ő csak túrt-fúrt, s megkivánta,
hogy a nép vakon imádja.

S ha valaki, — oh, eretnek!
két ujjal vetett keresztet:
ájtatosan, imaszóval,
fejét vétette bakóval.

S míg rongyosan és éhbéért
izzadt a nép falevélért . . .
A hiúz-cár véres kénye
volt a sűrűség törvénye.

Zsoldos sereg, farkas csürhe
örködött, hogy népe tőrje.
Így mult évszázadra — század:
nyögött a nép, túrt és fáradt.

Am a bokrok sűrűjében,
izzott már a szó keményen:
»Szabad erdőt követelünk,
aki bátor, tartson velünk!«

Nőtt a nép, nőtt; szépült, lázadt,
előbb csak tiz, aztán százak.
Végül a szó tette erre —
bölcös medve állott az élre.

Völgyhajlatban, erdőháton,
vörös zászló lengett bátran.
Zsarnok hiúzt, rávasz rókát,
zsoldos, gyilkos farkas hordát

elsöpörte a népharag,
s mind a herét, a dúvadat.
Fegyőr, csendőr, üzér, zsarnok
megszökött, vagy szörnyet halt ott.

S nem maradt a sűrűségben,
csak aki nem rest és tétlen.
Kipucoltak minden tisztást,
fásítottak minden irtást.

S aztán a vadgyerekeknek
iskolákat építettek.
Volt is a mesternek dolga,
még őket betűre fogta,

s amíg sok elmaradt vénje
rájött, hogy — olvasni kéne,
és, hogy nem nyűg, s nem rendelet,
de a munka a becsület!

Építettek gyárat, százat,
kórházat és lakóházat.
A mogyoró kétszer termett,
meg minden, ami csak kellett.

Minden móskus új bundába
járt a konferenciákra.
A szorgalmas kis vadméhek
három normát adtak mézet.

Fürge mezei egerek
lettek most a riporterek.
Híre is ment a világban,
hogy itt csodás új világ van.

Az erdőben élet erjedt,
nőtt a kultúra és terjedt.
Új napoknak új melegje
hullt széles vadrétegekre . . .

A nyulak is megváltoztak,
bátorságra, tetterre kaptak.
Karcu őz és büszke szarvas
tudtára jött, hogy hatalmas.

Dicsérték a medvét fennen:
milyen bölcsen, milyen rendben
kormányozza az országot
s jövőt teremti, boldogságot.

Igy ment, jól ment, harminc éven,
benn a boldog erdőmélyen.
Am a medvét a fecsegők
körülvették, s a hízelgők.

»Csak így van jól, ahogy jól van,
mindent te tudsz a legjobban;
telet-nyarat, esőt-havat,
te teremtetted meg, magad!«

»Nincs a fünek-fának nedve,
ha nem akarja a medve.
S az igazság is be undok,
ha más igazságot brummog . . .«

Igy miákolta a macska,
a görény is kaffogta.
S a sakál is és a zerge,
ezt kurrogta, ezt kerregte.

Ezt percegte a bogár is,
a májom (a volt kulák) is.
Igy a kígyó szisszenése,
s némely kecske mekegése.

Nem csoda hát, ha elrévült,
s a sok bóktól, ha megszedült.
Harkálykovács csóváltgatta
bölcs fejét, ám ki hallgatta . . . ?

A pulyka is öblögette,
a szarka is azt csörögte;
dobolta a dobos gém is,
csiripelte a veréb is.

Előbb — borzolódtott szőre,
dörmögött a hízelgőre.
Később aztán — tűrte, hagyta,
Végül — maga is akarta.

Meg is szokta, el is várta,
pedig medve volt, nem páva.
S kinek nem volt édc s nyelve,
álláshoz sem jutott persze,

Sem álláshoz, sem lakáshoz,
sem a szerény jóllakáshoz.
Sorsa lett: fekete lista,
s menten mondták, hogy — trockista!

Igy a medve udvarában
élt, mint a cár — cár korában.
Karcú szarvas, húsz agancsos,
lett a testőr főparancsos.

Minden reggel, ez volt dolga,
feszesen kiállt raportra,
büszke teste hétrét görbedt:
»Ma is Te vagy a legbölcsebb!«

Száz udvaronc tette kedvét:
»Te legbölcsebb! Te legmedvébb!«
Asztalához harsonával
kisérték és muzsikával.

Igy folyt élte, így ment dolga.
Társa nem volt — csupa szolgál.
Házfalakon, s a szobákba'
csak a saját képét látta.

Ott volt a kép, télen-nyáron,
spájazablakon, a kamrákon;
villamoson, kocsin, járdán,
teherautón és targoncán,

kirakatban és plakáton,
útjelzőkön, bokron, fákon.
Ki nem hordta öt-hat képét —
elhajlónak tekintették.

Akarta így? Nem akarta?
Igy történt és — rájuk hagyta.
Később aztán el is várta,
hogy istenként, csak imádjá

erdő népe, leborulva,
zsoltárt mondva, térdre hullva.
Hangot nem tűrt, csak visszhangot,
s nem szívet nézett, csak — rangot.

Végül aztán, kényre-kedvre,
abszolút úr lett a medve,
s elvárta úgy, ahogy ő is,
éljen béka, mókus, őz is.

Morgott népe, de csak loppal.
Súgva-búgva, halk morajjal
illegális hangok szálltak,
beleptek bokrot és jákat;

»A béka bogarát enne,
az egér magot szemezne;
a nyúl friss torzsát kívánna,
a tücsök csak citerázna, —

de nem untig azt a kótát:
top-top buksi medvenótát.
Néha polkát, néha kolót,
néha csárdást, frissen szólót . . .

Hujh! zivatar! hujh! fergeteg!
az újság is rázengetett,
három cikkben indokolta,
hogy a polka, mért nem polka . . .

S, hogy nincsen tánc, csak a top-top;
nem is zene, mi nem hop-hop!
S aki eztán is járt csárdást:
a nagy erdőből kizárták.

Ki is zárták, perbe fogták,
elhajlónak kiáltották;
átállónak, eretneknek,
árulónak — csárdás-klikknek.

Erre aztán, szontyolodva,
elhallgatott móka, nóta . . .
S a nagy csöndben, csak karének
brummogott a Nagy Medvének.

Zsolozsma és zord kantáta,
az erdőben csak ez járta.
Moc lett minden: a szó, a dal —
szigorú krix-krax a vonal!

S e vonalon medve sétált —
fenn az égen büszke sas szállt.
»Ejnye, — a medve haraggal —
miért repül? Mért nem talpal?

Lám, én lábom járok, négyen;
lenn a földön, s nem az égen,
az erdőben, s nem fölötté —
én, a bölcsék legesbölcsé!

Hát az ottan? Erdőn által
miért nem megy, miért szárnyal?
Hajh, katonák! Hajh, tikkárok!
Trónusomhoz állítsátok!»

Csupa fenség a trónterem,
s ami az erdőben terem:
volt ott friss méz, csörgő dió,
magyar barack, cseh magyoró,

bolgár lekvár, lengyel prója,
román cukor, albán bóza;
volt tejberizs, nagy Kinából,
finom eper Kóréából.

Kitárta a sas szép szárnyát,
s szívvel köszöntött: — Szabadság!
»Hm . . . szabadság . . . persze, persze,
legyen szabad, aki medve . . .

No de . . . persze, idegen vagy!
vedd le gyorsan sarúidat!
Kézcsokra is egyre várunk,
ez — elvtársi szokás nálunk.«

— Kezet csókoljon, ki szolgál!
Ez a kaméleon dolga!
Üzenetét büszke bércnek
hoztam, és szabad sas népnek!

»Hm . . . no, mindegy . . . légy vendégünk,
fogyaszd velünk az ebédünk.
Diót akarsz, lépes mézet?«
A sas az asztalra nézett . . .

— Köszönöm szíves hívásod —
nálunk mások a szokások . . .
Rosszabbá vált egyre kedve,
morgott, mormogott a medve:

»»Más szokások? Ejnye — ejnye . . .
Pergett az udvarlók nyelve:
»Más szokások?! Ó, szent elvek!
Ez áruló! Ez eretnek!«

»Te tán — így a medve végül:
elhajolsz diótul, méztül?
Vagy — ami jó Bölcs Magamnak,
az nem volna jó a sasnak?!

Tudod-e, kivel állsz szembe?
 Én a Legmedvébbik Medve!«
 — Nem szállok én szembe veled,
 csak — sas vagyok, sasként élek.

»Másként? Sasként?! Nincs más élet,
 csak az, mit magam is élek!«
 — Harminc éve másként szóltál . . .
 »Harminc éve? Ejh ,rég volt már . . .!«

Udvarnokok hada hörgött,
 nyelvük, mint motolla, pörgött:
 »Mást, mint a mi Urunk, enni,
 vitatkozni, felese'ni . . .

Bérceken vadat vadászni
 és nem mint mi: csúszni-mászni . . .
 Nem brummogni, mint a Medve,
 vijogni a fellegekre . . .!«

»Védekezz sas! Van-e szabad?«
 — Én sas vagyok. Sas, és szabad!
 »Neked nem jó a barlangom?«
 — Én fent az ormokon lakom!

Összeültek a tudósok:
 boncok, áldozárok, jósok.
 »Ki nem eszik lépes mézet:
 halál arra az ítélet.«

Halál: Hej rossz boncok, szolgálak . . .
 hol én jártam, osztogatták!
 Csak azt illet ily ítélet,
 ki meggörbed: a cselédnek!

Örökké él, aki lázad,
 akít nem fog a káprázat;
 aki nem verklát nyöszörget,
 aki, ha kell, dobót dörget!

Verje hát dobverőm, verje:
 dohos a barlangod, medve!
 Hol a fáklya tüze, fénye,
 mi kigyuladt harminc éve?

S mért aludt ki az a fáklya;
 hol az erdő szabadsága?
 A nagy erdő zúgott — rengett,
 A sas szava messze zengett . . .

Aztán . . . szárnyas zászlót bontva,
 csúcsra szállt fel, hegyoromra.
 S ott, a vénekre nézett,
 szólt: »mily picinyek szegények!«